

DEMOKRATIYA HƏRKƏS ÜÇÜNDÜRMÜ?

IS DEMOCRACY FOR EVERYONE?

Larry Diamond

Senior Fellow at the Hoover Institution Founding
Coeditor of the Journal of Democracy

http://developmentinstitute.org/member/diamond_democracy/Desktop%20Flash/index.html



BÜTÜN DÜNYA ÖLKƏLƏRİ DEMOKRATİK OLA BİLƏRMİ?

- Bütün ölkələr demokratik ola bilər
 - Artıq dünya ölkələrinin 60%-i demokratik ölkə hesab edilə bilər. Bu ölkələrdə seçkilər azad və ədalətlidir;
 - 30 il öncə demokratik ölkələr 25% təşkil edirdi
- Bir sıra müsəlman ölkələri demokratik idarəetməyə nail olublar
 - Məsələn İndoneziya, Seneqal, Pakistan demokratiya yolunu seçiblər
- Beş kasıb ölkədən ikisi artıq demokratikdir

İSLAM VƏ DEMOKRATIYA

- İslam demokratiyaya zidd deyil;
- Ərəb Liqasının xaricində demokratiya İslam ölkələrinin çoxunda bərqərar olmuşdur;
- Ərəb ölkələri son zaman baş verən hadisələrdən öncə demokratiyanın inkişafı baxımından çox ləng idilər
 - Lakin bu İslamla əlaqəli deyil;
 - Demokratiyanın bu ölkələrdə gecikməsi daha çox neft ixracı ilə əlaqəlidir

Dünyada 23 ölkə var ki, ixrac qazanclarının böyük qismi neft və qazla əlaqəlidir. Onların heç biri demokratik ölkə deyil

DEMOKRATIYA ASİYADA

- Çin iqtisadiyyatının dinamizmi çox təsirbağışlayandır
 - Lakin, bu iqtisadi nailiyyətlərin alternativ modeli demokratiyasız nə qədər uzun çəkəcək?
- Asiya demokratiyası uzun dövrdür ki, davam edir
 - 30 ildən çoxdur ki, Hindistan bu siyasi institutları dəstəkləyir;
 - Lakin Çinin siyasi sistemi yəqin ki dəyişikliklər görmək istəyəcək;
 - Çin ya tədricən ya da birdən dəyişə bilər

ÇİNDƏ BAŞ VERƏN DƏYİŞİKLİKLƏR

- Müstəqil biznes-assosiasiyaların və digər ictimai təşkilatların artımı Cənubi Çində müşahidə edilir;
- Çinin yeni və böyük gücə malik “kapitalist sinifi”nin yuxarı təbəqəsi Kommunist idarəçiliyini qəbul edir
 - Lakin orta təbəqə və kiçik sahibkarlar korrupsiyanın azalmasını və şəffaflığın artmasını istəyirlər
- Plyuralizmin artması və vətəndaş cəmiyyətinin güclənməsi
 - Ekoloji qruplar;
 - İnsan haqqları qrupları;
 - Dini qruplar;

DEMOKRATİK DÜNYA: BİZ ORA NECƏ ÇATA BİLƏRİK?

- Trendlər çox pozitivdir
 - Demokratik dövlətlərin sayı artmaqdadır, və onların sabitliyi də yüksəlir. Demokratiya dərin köklər buraxır;
 - Latın Amerikası, Koreya, İndonezia
- Demokratik dünyada islahatlar onilliklər davam edəcək:
 - İqtisadi siyasətlər və artım;
 - İdarəetmə strukturları;
 - Global dəyərlər və normalar

DEMOKRATİK NORMALARIN GLOBAL YAYILMASI

- Beynəlxalq sazişlərdə və xartiyalarda demokratik normalar getdikcə çoxalmaqdadır
 - Demokratiya Amerika Dövlətləri Təşkilatının və Afrika Ölkələri Birliyinin Xartiyasında əks etdirilib;
 - Hətta avtoritar ölkələr demokratiya pərdəsi arxasında yer tapmağa çalışırlar
- Beynəlxalq cəmiyyət demokratiyaya doğru sülh yolu ilə hərəkətin dəstəklənməsini davam etdirməlidir

Demokratiya yeganə leqitim idarəetmə üsulu kimi qalmaqda davam edir